

# DOMOVINA

## Uredništvo

Je na Schillerjevi cesti št. 3. — Dopise blagovoljite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja trikrat na teden, vsak ponedeljek, sredo in petek ter velja za Avstrijo in Nemčijo 12 kron, pol leta 6 kron, 3 mesece 3 krone. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 17 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravništvu, plačuje se vnaprej.

## Za inserate

se plačuje od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat: za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

## Imenik slovanskih društev in udruženj v Trstu in okolici 1907.

Cena 20 vin., čisti dobiček na korist slovenske trgovske šole v Trstu in družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Zaloga „Slovanske knjigarne“ Josipa Gorenjca v Trstu.

V tem imeniku je navedenih 110 društev, zadrug in družb v Trstu in okolici. Število je v resnici lepo. V predgovoru pravijo izdajatelji: „Očitano se je našim voditeljem in nam vsem, da vodimo to solzavo politiko ter da si ne moremo pomagati ne na političnem in še manj na gospodarskem polju. Da zavrtnemo ta in slična očitanja in da pokažemo bratom Slovanom, kaj smo ustanovili v zadnjih 30 letih, smo izdali pričnojo brošurico, ki sicer ni vzor popolnosti, ker smo storili le kar sta nam čas in razmere dopuščale.“

Svetujemo izdajateljem, naj prihodnje leto dodajo k vsakemu društvu tudi natančno addresso ali sedež društva in če li mogoče tudi odbor; oboje je važno in se lahko knjižica v tem oziru spopolni.

Ta knjižica je za kulturnega historika, ki zasleduje razvoj našega naroda zelo zanimiva. Dokazuje nam posebno jasno zmagoslavno prodiranje klerikalizma tudi v Trstu, kjer je bila baže do nedavna ta strnja čisto neznanja.

Ker so društva navedena samo po imenih, ne more poročevalec z absolutno zanesljivostjo trditi, je li to ali ono društvo klerikalno ali narodno, no pa brez ozira na to je društev, katerih klerikalen značaj je tudi izven Trsta znan in celo v imenu že izražen, v Trstu in okolici dovolj. Pod duhovniškim uplivom stoje bržkone vsa ari-matejska in pogrebna društva, katerih je akupaj devet ter so skoro vsa že starejše organizacije iz dobe, ko še ni bilo med narodjaki duhovskega in posvetnega stanu nikakega navskrižja. To nasprotje je začelo šele proti koncu minolega stoletja.

1899. l. je bila ustanovljena ženska Marijina družba v Trstu, ki šteje danes že 1000 članov; 1903. l. je bila ustanovljena „Zveza Marijin dom v Trstu“, ki šteje 500 članov in „Dekliška Marijina družba“ pri Sv. Ivanu (150 čl.); 1904. l. „Moška Marijina družba“ v Trstu (126 čl.) V tem je duhovstvo prešlo od bratovščin na praktično polje.

1904. l. je bila ustanovljena slovenska podružnica Rafaelove družbe v Trstu ter „Župnijska knjižnica pri Sv. Antonu novem v Trstu“. 1906. je bila ustanovljena župnijska knjižnica pri Sv. Jakobu v Trstu, 1907. l. pa župnijske knjižnice pri Sv. Vincencu Pavlanskem in pri Sv. Antonu starem v Trstu. „Katoliško slovensko izobraže-

valno društvo v Trstu“, ustanovljeno 1906. l. ima 116 članov in že 1907. l. je bilo ustanovljeno pri Svetem Ivanu „Krščansko socijalno izobraževalno društvo“ ter „Katoliško tiskovno društvo“ v Trstu.

Posebno važna za tržaške Slovence je klerikalna organizacija: „Vzgojevalni zavod šolskih sester“, v katerem se odgajajo slovenska dekleta v strankarskem klerikalnem duhu. Z ozirom na to, da je tudi slovenska šola družbe sv. Cirila in Metoda v rokah šolskih sester, imajo klerikalci v Trstu v svojih rokah edina dva vzgojevalna slovenska zavoda, kar je za razmere našega naroda v Trstu in njega kulturni razvoj posebno značilno.

V tem času so klerikalci dobili čisto v svoje roke tudi „Zavod sv. Nikolaja v Trstu“, ki ima nalogo skrbeti za dekleta, dohajajoča z dežele v mesto službe iskat ter je obenem zavetišče vseh deklet, ki so brez službe.

Vsako mora priznati, da so klerikalci razvili v zadnjih sedmih letih vsega priznanja vredno delavnost, da so svoj načrt dobro premislili ter da se poslužujejo najmodernejših in najizdatnejših sredstev v dosegu svojega namena, ki je: politična nadvlada nad Slovenci v Trstu.

Da zavladaje nad rodbinami, so začeli z bratovščinami in Marijinimi družbami, v katerih zbirajo pred vsem ženstvo, za otroke in odraščajoče deklice imajo šolo pri Sv. Jakobu in Vzgojevalni zavod šolskih sester, za mlade in stare ustanavljajo župnijske knjižnice in izobraževalna društva; tiskovno društvo s tiskarno, s političnimi in zabavnimi listi bode pa to kulturno organizacijo spopolnilo. S tem, da so zavladali tudi v jedinem filantropičnem slovenskem zavodu, ki je za ves slovenski narod v resnici velike važnosti, v zavodu sv. Nikolaja se jim je posrečila mojsterska poteza v boju za ugled in spoštovanje v preprostem ljudstvu, kajti sedaj se lahko pred ljudstvom ponašajo, da so oni edini, ki skrbijo za uboge, zapuščene slovenske deklice v velikem tržaškem mestu, da oni sami skrbijo za njih dušni in telesni blagor, čeprav za ta zavod nabirajo po vsem Slovenskem in tudi vsi Slovenci brez ozira na stranko zanj prispevajo.

V tej dobi tako uspešne klerikalne organizacije je bilo ustanovljenih tudi več posojilnic, konsumnih in obrtnih društev, o katerih se po samem imenu ne da soditi, ali stoje pod duhovniškim vplivom ali ne. Med onimi, ki je gotovo prosta duhovskega vpliva, je Trgovsko-obrtna zadruga, ustanovljena 1906. l. in ki se izobno razvija. Med narodnimi izobraževalnimi organizacijami treba pohvalno omeniti 1901. l. ustanovljeno „Dramatično društvo“, katero je letos že odprlo redno slovensko gledališče v „Narodnem domu“

v Trstu, kar je za slovenstvo v Trstu brez dvoma velikega kulturnega pomena. Med neklerikalnimi kulturnimi zavodi treba omeniti tudi Ljudski oder, ki vrši med socijalno dem. delavstvom veliko kulturno delo s prirejanjem poljudnih predavanj in konferenc.

Še dveh organizacij treba omeniti, katere bi bile za tržaške Slovence in sploh za ves slovenski narod največje važnosti, ako bi se jim posvetila ona pozornost, katero zaslužiti. To sta:

„Trgovsko izobraževalno društvo“, ustanovljeno 1900. l. in ki šteje danes še samo 120 članov, dočim šteje 1906. l. ustanovljeno „Katoliško slov. izobraž. društvo v Trstu“ že 116 članov ter imajo klerikalci tudi pri Sv. Ivanu že tako društvo ustanovljeno 1907. l. ter društvo

„Slovenska trgovska šola“, ki je bila ustanovljena 1907. l. ter je še komaj odbor izvoljen.

Ti dve društvi bi morali postati za ves slovenski narod velike važnosti, kajti v Trstu bode morala stati naša najboljša trgovska šola, na tržaškem trgu pa se bodo morali naši trgovci vežbati in uriti in tam sklepati svoje zveze s svetovnim trgov.

Med raznimi gospodarskimi društvi in zadrugami ne vidim nobene vinarske in kletarske zadruge, čeprav bi morda v vinorodni okolici tržaški bila za to ugodna tla. Morda bi se dalo v tržaški okolici razviti tudi cvetličarstvo in vrtnarstvo v večjem stila, kajti cvetje in vrtnino bi lahko prodajali v Trstu. Pogrešam tudi ribiških zadrug, čeprav je v Sv. Križu, na Proseku, v Barkovljah in drugod ribičev dovolj in bi bile zadruge posebno za lov tun zelo umestne. V reški okolici so se pač dobro obnesle.

Med kulturnimi organizacijami pogrešamo glasbene šole po vzoru „Glasbene Matice“ v Ljubljani in „Pevskega in glasbenega društva“ v Gorici. V Trstu in okolici je toliko pevskih društev, da so tla za znanstveno in sistematično gojitev glasbe gotovo že dovolj pripravljena. Tudi pevcev in učencev za glasbeno in pevsko šolo bi gotovo ne primanjkovalo. Tak zavod bi bil velik napredek v kulturnem razvoju tržaškega slovenstva.

Mi Štajerci pa iz tržaškega imenika zadrug lahko posnamemo, koliko nam še v naši gospodarski organizaciji manjka.

V tržaški okolici, ki gotovo nikakor ni prospešna za živinorejo, imamo dve zadrugi za zavarovanje goveje živine, koliko jih imamo pa na Štajerskem, katera ima tako razvito živinorejo?

Nadalje nimamo na Štajerskem še nobene velike slovenske mlekarne\*) in vendar bi jih morali imeti že celo vrsto, kajti naša geografična lega in

\*) Mlekarne v Hrušici je v klerikalnih rokah in tvori mogočen članek v klerikalni organizaciji v Trstu. (Prip. uređn.)

stanje naše živinoreje je za podobna podjetja zelo ugodna, gotovo ugodnejša nego v tržaški okolici. Mlekarne v Hrušici šteje 281 članov, ima že dve podružnici v Trstu in je bila ustanovljena šele 1902. l. Kdo bode ustanovil še potrebne slovenske mlekarne na Štajerskem?

Ta drobni imenik tržaških društev vzbuja v bralcu mnogo misli in želj. Med željami je posebno živa ta: stopimo v bran proti prodirajočemu klerikalizmu, poprimimo se modernih bojnih sredstev, moderne gospodarske in kulturne organizacije, izvajajmo to dosledno in stopajmo smotreno, kakor klerikalci proti svojemu cilju — sicer podležemo in nad našim narodom bodo vladali duhovniki.

Da se pa natančno spozna kulturni položaj slovenskega naroda, bi bilo želeli, da se sestavi tak samo malo spopolnjen imenik društev, družb in zadrug po vsem Slovenskem. Tak imenik nam bode jasno povedal, kam meri klerikalizem in s kakimi sredstvi se bori za nadvlado nad našim narodom in kako daleč se je že svojemu cilju približal. Bidek bode sad spoznanja, ki nam ga bode dal ta imenik, toda potreben je, da bode vsaj vsakemu jasno, koliko so zamudile neklerikalne stranke in kje jih čaka najnujnejše delo.

## Poraz ali zmaga?

Le še malo časa je določeno živeti sedanjemu deželnemu zboru štajerskemu. Še eno zasedanje in poteče mu zakonita šestletna doba obstanka. Pa ravno to zadnje zasedanje bo morda zelo živahno. Saj so si gospodje prihranili za njega vse reči, ki so jim nadležne: deželni proračun in vladno predlogo deželnozborske volilne reforme.

Ne dvomimo, deželni proračun bo odobren. Deželni poslanci bodo prikimali onim slabim zaplatam, s katerimi se krpajo čemdalje večji primanjkljaji v deželnem vsakoletnem proračunu — saj za boljše ne vedo. Tudi ni običajno v štajerskem deželnem zboru, da bi kdo malo mislil in ugovarjal gospodarstvu Nemške ljudske stranke. To bi bilo nedostojno in neparlamentarno!

Da je naša slovenska deželnozborska delegacija večinoma lepo mirna in udana, to je samoposebi umevno. Molčimo, drugače nam Nemci še teh drobtin ne dajo. Bolje je vsejedno na kljuke pritiskati kakor se dati nahruliti v zbornici!

Mirna in udana je bila naša deželnozborska delegacija dosedaj. Pa prišel je kot kvas upora, zora boljših dni nad nje, ne vemo, ali se podpisuje franc terglav ali Franc Terglav. Ko se razvije proračunska debata — tedaj bo zagrmel ta homonovus in čudil se bo spodnještajerski

svet! On nam bo takoj preuredil deželne finance: polovico šol zapreti, polovico učiteljstva spoditi, saj znajo mežnarji brati in pisati, župniki in kaplani pa bodo za nadzornike. Vse za napredek in izobrazbo dragega katoliškega slovenskega naroda!

Mi verjamemo, da so prišli gospodje okrog „Kmečke zveze“ v največjo zadrego z novim poslancem. Kaj, se jezi dr. Korošec pri Ivanu v Mariboru, ali mu naj pošljemo takoj Schreiner-Bezjakovo nazorno prvo nemško vadnico, ali pa ga naj pustimo v deželni zbornici slovenski govoriti? Pa to ne gre. Dr. Jankovič se je že lansko leto zameril Nemcem, ko je povedal zelo ponižno in opravičevalno nekaj slovenskih besedi, sedaj pa se naj duhovniška „Kmečka zveza“ zopet zameri velemožnemu nemškemu župniku Holzerju s Terglavovim slovenskim govorjenjem?

No pozornost bo vzbujal g. Terglav vsekakor v deželnem zboru. Saj bodo videli Nemci v njem vteleseno blamažo celega slovenskega naroda na Spodnjem Štajerju, katero so mu pripravili njegovi duhovniki s svojo brezvestno agitacijo. Duhovstvo slavi zmago, to vidimo. In nezreli mladeniči tiste baže, ki oznanjujejo na javnih shodih, da štaj. deželni zbor odločuje o uvozu srbskih volov. Toda ta zmaga se ni dosegla s poštenimi sredstvi.

Naprednjaki ne tožimo. Za nas je ta izvolitev zmaga: prvič za to, ker bo nezmožnost takega poslanca morda vendar mnoge zbrihtala, če ni že naš narod zrel za nemštvo in črno internacionalo, česar pa ne verjamemo. Drugič za to, ker se dobro zavedamo, da so naši glasovi, glasovi prepričanja in samostojne odločitve na pot, ki drži naprej. Potem pa tudi vemo, da so se dali naši volilci, podcenjuje klerikalce, ki so spravili v Sav. dolini vse svoje verne na volišče, naravnost presenetiti.

Dve besedi še o deželnozborski volilni reformi. Vlada jo želi, nemški klerikalci si je želijo — slovenski, zdi se nam, da ne preveč — socialisti in seve tudi „Narodna stranka“ kot nositeljica narodne misli na Spod. Štajerju. Ako pride do nje, jedno je gotovo: na slovenske stroške se bodo hoteli okoristiti nemški klerikalci, liberalci in socialisti. Kaj bo pa dejal g. Terglav — žalibog sedaj tudi poslanec več slov. trgov? — Nič, saj se v tem vprašanju še ganiti ne more; saj mu je vse to španska vas. Za to mrtvo figuro pri važnem boju za naše narodne pravice v eventuelni borbi za deželnozborsko volilno reformo se imamo zahvaliti naši duhovniški „Km. zvezi“. Za to na njo pada tudi vsa odgovornost in narod bo ob svojem času zahteval obračun.

## Politični pregled.

### Domače dežele.

Glasilo kršč. socialcev „Reichspost“ je prineslo članek, v katerem pravi, da stranka nikakor ne misli na to prevzeti v Beckovem kabinetu še kak portfelj, baš nasprotno namerava pozvati celo svoja sedanja zastopnika (Gessmanna in Ebenhocha) iz ministerstva, ker vlada ni spolnila pogojev, pod katerimi je stranka svojima zastopnikoma dovolila vstopiti v ministerstvo. Kršč. soc. stranka tudi zato ne misli na to, svoja mesta v vladi pomnožiti, ker bi s tem narasla nje odgovornost za vladno politiko pred volilci in pomnožila njih nezadovoljnost zaradi nespolnjenih obljub. „Reichspost“ pravi, da bo baron Beck moral na to misliti, da vsa odstrani, kar vzbuja nezadovoljnost kršč. socialcev

sicer se bode prav kmalu zgodilo nekaj, kar se nikakor ne more želeči. — Kakor vidimo, se čutijo gospodje že popolne in neomejene gospodarje v državi in diktirajo vladi svojo voljo. — Lueger drži Becka v zajetji.

Napetost med češkimi vladnimi strankami in vlado postaja od dne do dne večja. Dr. Kramář je izjavil, da v vprašanju jezikovne ravnopravnosti ne pozna šale ter je proglasil (jezikovne) zločine v Hebu, Jachimovem in Sluknovi za casus belli. — Še ostrejši govori „Venkov“, glasilo čeških agrarcev, da treba napraviti tej popustljivosti enkrat konec, ker si Nemci razlagajo to kot strahopetnost; Čehi morajo zameniti sedanjo pasivno taktiko v agresivno ter sami napadati Nemce v vsem in povsod, potem bodo že drugače govorili. Ta način pisanja kaže, kako nezadovoljnost s Kramářevo politiko raste celo v vrstah njegovih veznikov in klubovih pristašev, kateri so se naveličali večnega neuspešnega diplomatiziranja, katero bi radi zamenjali za najbrezobzirnejši radikalizem. — Pa tudi drugi listi zahtevajo, da naj Beck, kateremu je češka delegacija pomagala v prvih dveh etapah njegove karjere do zmage in sicer pri volilni reformi in pri nagodbi, da se čvrsto poprime dela, ki mu jo nalaga tretja etapa, ki se imenuje češko-nemško vprašanje. Rešitev tega vprašanja je zahvala, katero je Beck Čehom dolžan za njih podporo v rešitev prvih dveh. Plačilo tega dolga morajo z vso odločnostjo zahtevati.

Razmere na Ogrskem postajajo čedalje bolj zanimive. Ministra Košuta je te dni privatno interpeliral poslanec stranke neodvisnosti Holtay kakošna bode volilna reforma. Košut mu je na to dal dobesedno ta le odgovor: „Sam ne vem, kaj bode v zakonskem načrtu. Vem samo, da me je kralj v zadnjem času trikrat vprašal, zakaj se ne predloži. Ni še gotova, ne vrstica še ni napisana, samo toliko je gotovo, da bode po gr. Andrassyjev načrtu imel volilno pravico samo oni, kateri zna madžarski pisati in brati.“

Premena parlamentarnega poslovnika dela koalicijski vladi tudi več sitnosti nego je pričakovala. Vlada sedaj grozi, da bode parlament razpustila, ako ne sprejme predlagane reforme. Koalicija je namreč prepričana, da bi v novih volitvah sam pridobila. Morda se pa tudi moti.

### Vnanje države.

— Nemčija. V nemškem parlamentu so soc. demokratje interpelirali vlado zaradi brutalnega postopanja berlinske policije proti demonstrantom, ki so demonstrirali za uvedbo splošne in jednake volilne pravice v pruski parlament in kancelarja, zakaj je v pruskem parlamentu izjavil, da bi uvedba za državni parlament veljavne splošne in jednake volilne pravice na Pruskem, bila „državni blaginji škodljiva“. Kanceler Bülow je na to odgovoril glede prve interpelacije, da je to stvar pruskega zakonodajstva in notranja reč pruske države. — Na drugo interpelacijo je dejal: „Prišlo je zopet do spopadov med demonstranti in policijo, katera je morala rabiti orožje. Na podano interpelacijo dvigam kot državni kancelar svarilni glas. Vsak poskus kaliti mir bode zavrnjen in potlačen. Ne bomo trpeli, da bi si agitatorji osvajali pravico na ovladanje ulic... Zanašam se trdno na to, da bodo vse meščanske stranke složno obsodile in odvrnile to nevarno nepriстойnost. Soc. dem. stranka je prišla po teh demonstracijah na naklonjeno črt. Svarim jo, naj se ne spušča

dalje, in svetnjem delavstvu naj ne nosi svoje kože na trg za strankarske fanatike ščualce. Odgovornost za posledice ne pade na urade, ampak na hujskače in zapeljivce!“ Ta odgovor nemškega kancelarja nam jasno dokazuje kakošna je ta ustavnost, ki je danes na Nemškem veljavna. Poslanec Singer je na to stavil predlog, naj se o tem odgovoru začne debata, predlog je bil sprejet in kancelar in vsi gospodje ministri so se tiho izgubili iz zbornice.

## Dopisi.

**Iz Središča.** V četrtek, dne 23. t. m. se je na povabilo g. Kočevarja, načelnika krajnega šolskega sveta zbralo precejšnje število Središčanov in središko učiteljstvo v gostilni g. Šinka k prijateljskemu sestanku, da bi počastili ob tej priliki tukajšnjega nadučitelja g. Pavla Unger, ki je bil pred kratkim odlikovan s častno svetinjo za svoje štiridesetletno službovanje. Ker je bil načelnik kraj. šol. sveta g. Kočevar vsled bolezni zadržan (častital je pismo), je v imenu te korporacije, kakor tudi v imenu občinskega zastopa slavljenca pozdravil g. župan Šinko. Začrtal je zasluge njegovega 27 letnega delovanja v Središču, zahvalil se mu je za njegov trud in zaslužno delovanje z zastopniki središkega trga, ki mu je prizadajalo marsikatero bridko uro ter je izrazil željo, naj bi še tudi v bodoče bilo njegovo delo plodonosno. Vč. g. M. Šinko, bivši profesor in župnik v pokoju, pa je v svojem lepem govoru naglašal, da je slavljenec v resnici vreden odlikovanja in to zbog svojega požrtvovalnega truda, ki ga ima kot učitelj-vzgojitelj, radi svoje prijaznosti, miroljubnosti in postrežljivosti. G. Kolarič mu je napil v imenu prisotnih njegovih štirih „velikih“ nekdanjih učencev. G. nadučitelj je bil namreč ustanovitelj in prvi učitelj središke godbe. G. učitelj A. Kosi pa, ki že tudi nad dvajset let deluje na središki šoli je govoril v imenu učiteljstva in je med drugim posebno pohvalno povdarjal dejstvo, da je bil slavljenec vsak čas pravi tovariš, ki mu je bila največja skrb, s svojim res tovariškim nastopom ohraniti slogo in vzajemnost med tukajšnjim učiteljstvom. To se je tudi vsikdar posrečilo in je bilo v čast naši šoli.

Končno se je g. nadučitelj zahvalil posameznim govornikom in razvila se je neprisiljena, prijetna zabava.

Dasiravno je bila gosp. Ungerju tekem številnih let njegovega službovanja kupa življenja večkrat napolnjena z grenkimi kapljami prevare, nehvaležnosti, zavisti in sovraštva, vendar pa mu bode večer njegovega delovanja slajšala zavest, da je storil vsikdar in povsod svojo dolžnost, da se je neumorno trudil spolniti zahteve, ki je stavi življenje možu, katerega delo je posvečeno v blagor mladeži, ki zre zaupno v njega, ki ga ljubi in s svojimi stariši vred spoštuje. Mi pa mu radostno kličemo: „Na mnoga še letal!“

## Slovenske novice.

### Štajersko.

— Še nekaj k zadnji nadomestni deželnozborski volitvi! Čitamo sedaj tudi v nemških graških listih, da je „skoraj v istem okraju“ zmagal Roblek svoječasnno z veliko večino nad dr. Povalejem. Čudno je to, da ti listi tako pišejo kakor naši klerikalci! Treba je pomisliti, da obstoji državnozborski volilni okraj samo iz sodnih okrajev Celje - Vransko, deželnozborski

volilni okraj pa ne le iz teh dveh okrajev, temveč se pridružijo še po večini klerikalni okraji Gornjigrad, Konjice, Šmarje in Laški trg. Tedaj dvakratna večina! Klerikalci v svoji priznani „poštenosti“ seveda tega ne povedo in trobijo, vsem, ki hočejo verjeti, da je Narodne stranke na Štajerskem konec!

— Celjski Sokol ima svoj redni občni zbor dne 29. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Čitalničnih prostorih Narodnega doma z običajnim sporedom. — Istega dne in v istih prostorih se bode vršil eno uro pozneje občni zbor društva „Sokolski dom“. K mnogoštevilni udeležbi vabi odbor.

— Domača zabava v „Skalni kleti“ dne 25. t. m. se je povoljno obnesla. Plesalo in pelo se je do jutra. Tudi s postrežbo smo zadovoljni, in le želimo, da bi se sl. občinstvo bolj zanimalo za to nar. gostilno. Od prebitka veselice se daruje 3 K „Dijaški kuhinji v Celju“ in 3 K za „Sokolski dom“.

— Osrednji odbor „Prosveta“ v Ljubljani naznanja, da je založil seznamek za ljudske knjižnice uporabnih knjig. Brošurica bo obsegala razun seznamka še natančno navodilo za snovanje ljudskih knjižnic, kakor tudi navodilo za poslovanje knjižničarja. Brošura se je že oddala v tisk in se bo začela v teku nekaj dni razpošiljati. Opozarjamo slavne ljudske knjižnice, čitalnice in bralna društva, da blagovolijo naročbe nasloviti na naslov:

Osrednji odbor  
akad. fer. društva „Prosveta“  
v Ljubljani (Mestni dom).  
Cena brošurici bo 20 vin., denar se naj vpošlje vnaprej v znamkah.

— Celjski Nemci hočejo imeti komisarja v celjskem okrajnem zastopu. Zadnji petek so se od seje obč. sveta odstranili nekateri „očetje“, tako da niso mogli izvoliti zastopnikov, ker je bil občinski svet nesklepčen. Nemci pravijo, da sedaj ne sklepajo nobenega kompromisa več. (Saj ga Slovenci tudi nočejo!) Ta demonstracija je posledica užaljenosti (!!) nad sklepom žalskega shoda.

— Za družbo sv. Cirila in Metoda. Pokojni misijonar in dekan preč. gosp. Janez Žužek iz Amerike je volil družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 500 K. Ta znesek je po odbitku pristojbin v znesku 50 K, tedaj 450 K izročil preč. g. Simon Žužek, duhovni svetnik in župnik „Vodiški“ naši družbi.

— Iz Žalea. Ženska podružnica Ciril in Metodove družbe je priredila v nedeljo 12. t. m. v dvorani g. Hodnika prvo dobro uspelo veselico. Veseloigra „Prvi“ se je dobro obnesla; v kratkem času so se igralke in igralci svojih ulog dobro naučili in jih v splošno zadovoljnost igrali. Posebno ženske vloge so bile v prav dobrih rokah, ugajala nam je zaljubljena Režika in ljubka je bila sentimentalna Eva, nad vse izborna je pa bila igra resolutne Rozalije, ki je imela dobrega partnerja v svojem Platnerju. Smith in Schummer sta svoji ulogi dobro pogodila in tudi nerodni Rottmann in lahkomišeljni Franc sta v splošnem ugajala. Veseli nas, da vsaj ženska podružnica skrbi še v Žalcu za družabnost in zabavo, žal da ni bila veselica tako obiskana, kakor smo pričakovali. Utopiti se tudi ne smemo v sami resnosti, sicer bo v kratkem vsa ta resnost prav malo plodonosna. Želimo, da ženska podružnica in nje vrla blagajnica kmalu zopet poskrbi Žalcanom za zabavo, po malem se bomo že navadili.

Želimo, da se v kratkem priredi kak večer v korist žalski knjižnici, ki pač največ spi le radi tega, ker nima potrebnega materijala.

— Iz Sv. Bolfenka pri Središču. Pač se še nahajajo tako nevedni ali zanikarni fantje, kateri mislijo, da se ne more obhajati kak sopraznik drugače bolj slovesno, nego da se pripravijo in pretepajo.

Tako so se tudi letos na praznik sv. Antona, katerega redno vsako leto Bolfenčani obhajamo, stepli fantje iz Koga Gomile in Jastrebec, ter nevarno ranili županovega sina Jakoba Šegulo. — Dragi fantje, bodite vendar pametni, opustite to slabo navado. Kaj pa imate od tega? Zapor — Ali ni lepše složno v prijateljskem miru živeti. Ob takih prilikah pa mesto pretepa storite lahko marsikaj, kar bo v korist bolfenske fare. — Človek se mora zgražati nad takim početjem, kajti to se je godilo vedno do zdaj vsako leto. Zato bi bila moja iskrena želja, naj bi se v bodoče kaj takega več ne zgodilo. S takim ravnanjem delate sebi in celi občini škodo in sramoto.

— Od Drave. Dež. odbor štajerski razpisal je zopet, kakor vsakoletno za 1. febr. t. l. tečaj za babice, katere se bodo izvežbovale na medicinski šoli v Gradcu. Potrebne bodo ta čas dobivale ustanove ali podpore. V prvi vrsti se bode oziralo na take prosilke, katere se pismeno zavežejo vsaj pet let zunaj v vaseh, ali v takih krajih kjer ni babic delovati — ker drugače bi morale podporo vrniti ali bi se njim zabranilo poslovati. Na deželi so res babice mnogokrat v slabem položaju, ker se njih delovanje ne pripoznava in tudi primerno ne odškoduje. Obč. odbori se tudi z majhnimi izjemami premalo brigajo ali zanimajo na deželi za važnost porodniške pomoči. Tudi podpor radi ne podeljujejo, kar vendar občina laže stori, kakor posamezni ubožni prebivalci.

Tukaj bodo morale matere in ženske sploh nastopati, ker se gre za njih obstanek, za njih zdravje, za zdravje otrok s katerimi imajo potem posamezniki in občine manj skrbi, manj stroškov itd.

Doseči pa bi se moralo tudi, da bi se v Gradcu tudi vsaj za eno tretino slov. prosilk ustanovil tečaj v slov. jeziku. Takoj bode več prosilk. To si Slovenci na Spod. Štajerskem že davno zaslužijo.

#### Bonifacius.

— Celjska podružnica „Prosvete“ je postavila nabiralnike v narodnih gostilnah „Narodni dom“ in pri g. Stelcerju. Rodoljubi spominjajte se „Prosvete“!

— „Proč od Rima“ — v Mariboru. Odkar se je začelo to gibanje med Nemci, je prestopilo v Mariboru k protestantizmu 1239 oseb.

— Pošta Laporje bode pošiljala od 1. februarja naprej vsak dan dvakrat svojega pota na postajo v Slov. Bistrico. Dosedanja enkratna poštna zveza med poštnama Laporje in Slov. Bistrica se pa opusti.

— Mariborski nemški trgovci so imeli 24. t. m. shod, na katerem so sklenili organizirati se po vzoru graških trgovcev. Nova organizacija se pridruži zvezi trgovcev (Bund der Kaufleute), ter bode imela vsak mesec shod. Izvolili so tudi odbor, kateremu je predsednik Starkel.

— Nagla smrt. V Gradcu je zadela dne 25. t. m. na Franciškanskem trgu branjevko Marijo Haas srčna kap, v par minutah je bila mrtva.

— Trboveljska premogokopna družba misli prihodnje upravno leto izvršiti velike investicije. Zato bode vzela posojilo na prioritete. Koliko bo znašalo to posojilo, se ne ve. Zadeva pride pri obnem zboru družbe na razgovor.

— Demonstracija. V soboto zvečer so hrvaški dijaki v Gradcu demon-

strirali pred hotelom „Steirerhof“, v katerem je stanoval hrvaški viceban Czernkovich. Demonstracija je bila precej hrupna in je trajala pet minut, na kar so se visokošolci mirno razšli. Policija ni nikogar zaprla.

— Vodstvo Južne železnice pridno študira vprašanje, kako bi se uvedel na vseh progah električni promet. Eno glavnih ovir stavi vojno ministerstvo, ki zahteva, da mora biti železnica tudi še potem urejena za promet s parnimi stroji, kar bi provzročilo ogromne stroške.

— Ustanovni občni zbor izobraževalnega društva v Novi cerkvi pri Vojniku se je vršil v nedeljo, dne 12. t. m. ob prav povoljni udeležbi. — O važnosti in nalogah izobraževalnega društva je govoril član „Prosvete“ Ivan Prekoršek. — „Prosvetina“ knjižnica šteje še sedaj komaj 60 knjig, katero število se pa skoro pomnoži, knjižnico obiskuje 40 članov. — Za predsednika novemu društvu je bil z velikim navdušenjem izvoljen tamkaj zelo priljubljen učitelj g. Zupanek. Društvu želimo mnogo uspeha!

— „Dom“, registrovana delavska stavbena zadruga z omejeno zavezo v Mariboru ima redni občni zbor v nedeljo, dne 9. svečana 1908 ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu v Mariboru s sledečim sporedom: 1. Poročilo načelstva, 2. odobrenje letnega računa, 3. razdelitev čistega dobička, 4. volitev načelstva, 5. volitev računskih pregledovalcev, 6. volitev razsodišča, 7. čitanje revizijskega zapisnika, 8. razni predlogi. Opomba: Ako ni na določeno uro sklicani občni zbor ne bil sklepčen, skliče se na 11. uro drugi občni zbor s prvotnim sporedom, ki sme sklepati brezpo- gojno.

— Duhovniška nepoštenost. Na velikem shodu v Žalcu je posl. Roblek jasno in odločno povedal, da lansko leto (1907) ni kupil niti kilograma hmelja, temveč je imela njegova hmeljska skladišča tyrdka Rus iz Prage v najemu. „Slov. Gosp.“, ki ga je obrekoval, da je „naredil velikanski kšeft“ pri hmelju, ni bil toliko pošten, da bi vsaj svoje zlobno obrekovanje popravil (to lepo osvetljuje držav. poslanca dr. Korošca!). In duhovščina po Savinski dolini je v zadnjem volilnem boju s tem agitirala! Ali so taki ljudje vredni, da imajo dan na dan opravka z verskimi skrivnostmi? Ne! Ali pa morda predpisuje naša vera hudobno blatenje in obrekovanje v prospeh duhovniških koristi?

— Ta pa ni slaba! „Slovenec“ si da brzojaviti iz Celja naivno željo nekega vikarja, naj g. dež. poslanec Roblek zato, ker je v Savinski dolini tri četrtine in še več naših ljudi ostalo na dan volitve doma, odloži svoj mandat! Skromnost res ni stvar vikarja Goriška!

— „Prosveta“ je otvorila 29. ljudsko knjižnico v Račah pod Mariborom. Oskrbuje jo tamošnji učitelj g. Poljanec.

— „Südmark“ je doslej na slovenski meji nakupila 300 oralov slov. zemlje in na nji naselila nemške kmete. Od te strani nam preti resna nevarnost!

— Nov poštni urad začne poslovati 1. februarja t. l. v Sromljah. Novi poštni urad bode opravljal vso poštno službo in posle poštnih hranilnice. Med Sromljami in Brežicami bode enkrat na dan zveza s poštnim selom. Poštni sel ali pot bode odhajal iz Sromelj vsako jutro ob 5.30 ter pride v Brežice ob 7.30, odhod iz Brežic ob 8. uri zjutraj, dohod nazaj v Sromlje ob 10. dopol.

— Mariborski obrtniki so poslali deputacijo k namestniku v Gradec s prošnjo, naj da premeniti šolske ure

na mariborski obrtni nadaljevalni šoli. Deputacijo je vodil posl. Wastian, kateri se je v imenu mojstrov pritoževal, da začenja pouk na mariborski šoli že ob petih popoldne, dočim je na vseh drugih podobnih šolah v deželi začetek pouka kasneje. S tem trpe, kakor je Wastian trdil mojstri v Mariboru veliko krivico, češ da morajo brez vajencev tudi mojstri in pomočniki praznovati (!). Podobno prošnjo so baje že lansko leto poslali na namestništvo, pa niso dobili rešitve. Grof Clary je deputaciji obljubil svojo pomoč in ugodno rešitev njih prošnje. — Verjamemo, da je mojstrom ljubše, ako jim vajenci delajo do šestih ali sedmih zvečer, ne verjamemo pa, da bi morali pomočniki in mojstri praznovati, ako odide par vajencev ob petih v šolo. Dejali bi tudi, da so nadaljevalne obrtne šole za vajence in ne za mojstre — in da vajenci na teh šolah več pridobe za svoj poklic, ako pridejo k pouku ob petih popoldne, ko še niso od dela popolnoma utrujeni, zmučeni in lačni, nego če pridejo še le ob sedmih. Pomisliti bi bilo tudi treba, da so vajenci po navadi v letih, ko najbolj rastejo in se razvijajo in jim pretirani telesni in duševni napor zelo škoduje, zato bi bilo po našem mnenju bolj umestno, ako bi po vsem Štajerskem uvedli pouk v obrtnih nadaljevalnih šolah po mariborskem vzgledu ob petih popoldne in ne narobe.

— Predpustne dni zabava „Slov. Gospodar“ svoje velečastite bralce z z raznimi, po njegovi navadi „resničnimi“ novicami iz — našega uredništva, konzorcija, iz „Zadružne Zveze“ in tako dalje. Znano je, da so ljudje na stare dni radi naivni — zato se tem novicam le ravno dušno in usmiljeno smehljamo, ker vidimo, da staremu, nedolžnemu mladeniču „Slov. Gosp.“ res včasih prehudo zagrenimo veselje do življenja. Naj nam v interesu dobre stvari krščanski odpusti kakor mu tudi mi odpuščamo tisto, vendar male preveč očitno denuncijantsko željo izvedeti kdo moti njegove velečastite duhovne gospode pristaše pri preobračanju kmečkih žepov in goljufanju slov. ljudstva za njegove pravice. Ta želja bo ostala le pobožna želja.

G. Prekoršek se uljudno zahvaljuje za vprašanje po njem; ni ga več v Celju, kar gotovo priobči „Slovenski Gospodar“ kot vseh svoje politike. — Drugače pa hvaležno odklanjamo skrb za naš list in konsorcij, ker vemo, da ni dobro srečevati na potih po važnih opravkih denancijantov in škilavih neznačajnežev.

— Sodna obravnava proti znani trojici Schönthaler, Engelbrecht in dr. Friedmann, ki so izvršili goljufijo v Laškem trgu na škodo Južne žel. se vrši ta četrtek in petek najbrž na Dunaju.

— Narodna štajerska bralna društva in Čitalnice! „Z ozirom na dejstvo, da skušata časnika „Slovenec“ in „Slov. Gospodar“ na vse načine preprečiti osnutek krepkega „Narodnega sveta“, nadalje, da rujeta proti odkrito narodnim, vsem Slovincem prikritim društvom, posebej še proti naši Ciril-Metodovi družbi, bi ne smela več omenjena časnika ležati v nobenem narodnem društvu in Čitalnici, katero še kaj da na neomadeževano svojo narodno čast.“ Tako nam piše tajnik narodnega bralnega društva. Mi smo svoje mnenje že svoječasno povedali.

— Volitev v okr. zastop slovenj-bistriški. Ker sta grof Brandis in Viktor Eppinger, uda okrajnega zastopa Slov. Bistrica, prodala svoja posestva v okraju in naznanila svoj izstop iz okr. zastopa, se vrši dne 5. februarja nova

volitev dveh udov okr. zastopa iz skupine veleposestva.

— Ustrell se je v Lipnici 40 letni kanclist Tit Mrak.

— Prekinjena so predavanja na juridični fakulteti graškega vseučilišča za štiri dni — do jutri — ker je 6 profesorjev in 2 privatna docenta bolnih.

— Od Novecerkve. Proti sestavi tukajšnjega krajnega šolskega se je pritožil gosp. kanonik dr. Gregorec na upravno sodišče, ki bo dne 1. februarja t. l. razsojalo o tej zadevi.

— V Škofji vasi je dobil Jože Zdolšek 31 glasov, Terglav 20, Mahne Ant. 4 glase. 1 glas je bil razcepljen, 1 glasovnica prazna.

— Iz Celja. Klub XIII. Gg. somišljeniki samci se vabijo na pogovor glede ustanovitve kluba, kakor tudi radi maskiranega plesa. Pogovor se vrši danes v ponedeljek, ob 8. uri zvečer v Čitalnici.

#### Pripravljalni odbor.

— Iz Šmarja pri Sevnici. Delavec tukajšnje tovarne za čevljarska kopita Franc Meglič je praznoval v nedeljo, dne 19. t. m. s svojo ženo srebrno poroko. — Tistega dne je gnala domača gospodinja eno leto starega telička k bližnjemu potoku na vodo. Teliček pa je bil nekam zelo vesel, poskočil in vrgel gospodinja tako nesrečno na tla, da nekaj časa ni mogla vstati.

— Predsednikom dež. zdravstv. sveta je bil 11. t. m. izvoljen izvanredni vseučilišni profesor, graški mestni fizik, dr. Eberstaller, njegovim namestnikom vseučilišni profesor dr. Kratter v Gradcu.

— Cene živine v Gradcu, 23. jan. Prignanih je bilo na sejm 1256 glav. Cene stalne. Plačevalo se je za kilogram žive teže: pitani voli 74—80 vin. (izjemno 86); napol pitani voli 66—72; suhi voli 56—64. pitane krave 52—62; napol pitane krave 44—50, suhe krave 30—42, biki 48—66 vinarjev. Izven dežele se je prodalo 556 glav.

V najem oddam ali prodam

## žago in mlin

po prav ugodnih pogojih. — Oboje je še v najboljšem stanju.

— Vpraša se pri lastniku **Janez Vrečer p. dom. Štajerc**, Loka, Trbovlje.

73 2-1

**50 do 60 tisoč**

dobro žgane 66 3-2

## zidne opeke

se prodaja pri

**N. Zanier v Št. Pavlu pri Preboldu** kjer se tudi cena izve.

## POZOR!

Naprodaj so pravi **lovski psi** pri g. Ant. Dreščiku, gostilničarju pri Novem klostru, pošta Sv. Peter v Savinski dolini. Kdor želi kupiti, naj se v kratkem oglasi, dokler jih je še kaj v zalogi.

64 4-3

**Anton Dreščik.**

**Naročajte in širite „Domovino“! „Domovina“ izhaja trikrat na teden in stane mesečno 1 K.**

## V najem

se da popolnoma sortirana trgovina z mešanim blagom proti ugodnim pogojem enemu samcu. — Naprodaj je tudi v bližini pri cesti lepa krma, eden lahek kales na prosti osi enovprežen ter angleški breg. — Več se poizve pri **Julij Schmidtu**, trgovcu in gostilničarju na Pilštanju.

## Vabilo

# redni občni zbor

„Posojilnice v Mariboru“

ki bo

**v nedeljo, dne 9. svečana 1908 ob 2. uri popoldne v združni pisarni s sledečim sporedom:**

1. Poročilo ravnateljstva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Sklepanje o uporabi čistega dobička.
4. Volitev ravnatelja.
5. Volitev dveh ozir. treh članov ravnateljstva.
6. Volitev nadzorništva.
7. Čitanje revizijskega zapisnika.
8. Razni predlogi.

**Načelstvo.**

## Pozor gostilničarji!

V najem se da pod ugodnimi pogoji popolnoma prezidana, že dosedaj najbolj obiskovana gostilna v Slov. Bistrici. K isti pripada več sob za prenočišča, gostilnični vrt in veliko poslopje za ljudske voznike. Tudi mesarija bi se z zdatnim dobičkom lahko izvrševala. — Natančnejša pojasnila daje

**Posojilnica v Slovenski Bistrici.**

68 3-1

Službo

69 3-1

## občinskega tajnika

nadomestiti je pri občinskem uradu v Loki pri Zidanem mostu. Prosilec morajo biti zmožni v govoru in pisavi obeh deželnih jezikov in s pričevali dokazati, da so že opravljali uspešno tako službo. — Plačilo na leto 900 K in prosto stanovanje. Prošnje do 20. svečana 1908.

69 3-1

Župan: **Al. Juvančič.**

## Žene!

ako Vam zaostaja kri, Vas ozdravi **P. Ziervas**, Kalk pri Kölnu št. 265. Gospa G. v M. piše: „Vaše sredstvo je naglo pomagalo“, Prosi se, da priložite znamko za odgovor.

3 6-3

## Odlikovana semenska trgovina, umetno vrtnarstvo

# Alojzij Korsika v Ljubljani.

Edina na Kranjskem strokovno urejena trgovina s semenjem, na debelo in na drobno. — 6 vrst pese, 10 vrst detelje, 16 vrst trave, čistih trav in več drugih travnih zmesi priporočenih po „Kmetovalcu“ in tudi še druga mnogovrstna krmilna zelenjadna in cvetlična semena, prave, preizkušene dobre kalivosti, za katere kakovosti jamčim. — Tu se tudi izdeljuje mnogovrstni šopki in venci, sveži in suhi, s trakovi in napisi, kakor tudi vsi v to stroko spadajoči predmeti po prav nizkih cenah. — Cenik za leto 1908 se dobiva brezplačno. —

Za obilno naročbo se priporočam z odličnim spoštovanjem

67 3-1

**Alojz Korsika.**

## Darujte družbi sv. Cirila in Metoda.



## Savinski liker

preiskan in preizkušen na ces. kr. poljedeljskem preizkuševališču na Dunaju.

### Savinski liker

je pripravljen iz planinskih in gorskih zelišč, ter se priporoča kot krepčilni napoj v zdravstvene namene. Lastnik znamke **VINCENC KVEDER** žalec v Savinski dolini, Stajersko.

13 130—10

## Nova vinska postava

v obliki plakata  
dobiva se v

**Zvezni trgovini v Celju**

**Cena 60 vinarjev, po pošti 70 vinarjev. Znesek se pošlje po nakaznici ali v znamkah.**

**Galošne, prave ruske, s znamko „ZVEZDA“ priporoča P. Kostič v Celju.**

# Karol Vanič ✱ Celje ✱ Narodni dom

Velika trgovina manufakturnega blaga. :: Zaloge modnega in črnega sukna, svile in perila.

Velika izber najnovejšega blaga za ženine in neveste. Špecialiteta „Lilijsko platno“. Najnižje cene.

54 4